

Správa o plnení Krajskej koncepcie environmentálnej výchovy, vzdelávania a osvetu v Trenčianskom samosprávnom kraji do roku 2030

Zastupiteľstvo Trenčianskeho samosprávneho kraja schválilo dňa 8.7.2019 Krajskú koncepciu Environmentálnej výchovy, vzdelávania a osvetu (KK EVVO) v Trenčianskom samosprávnom kraji do roku 2030, ktorej súčasťou bol aj Akčný plán Krajskej koncepcie environmentálnej výchovy, vzdelávania a osvetu v Trenčianskom kraji na roky 2019 – 2021. Koncepcia vznikla v spolupráci so Sieťou environmentálne výchovných organizácií Špirála a skladá sa zo 4 základných priorít:

- PRIORITA 1: rozvoj infraštruktúry pre realizáciu EVVO v TSK
- PRIORITA 2: podpora ľudských zdrojov pre realizáciu EVVO
- PRIORITA 3: rozvoj informačnej a metodickej podpory pre realizáciu EVVO
- PRIORITA 4: vytvorenie systému financovania EVVO aktivít v kraji

Správa o plnení Akčného plánu Krajskej koncepcie EVVO podľa priorít:

Dokument s názvom Akčný plán Krajskej koncepcie environmentálnej výchovy, vzdelávania a osvetu v Trenčianskom kraji na roky 2019 – 2021 sa v skutočnosti realizoval až v rokoch 2020-2023, nakoľko napĺňanie Akčného plánu sa začalo vytvorením kancelárie EVVO TSK ako súčasť implementácie projektu Lepší Trenčiansky kraj, ktorý sa realizoval z Operačného programu Efektívna verejná správa. V roku 2023 zabezpečovala plnenie KK EVVO v Trenčianskom kraji do roku 2030 jedna zamestnankyňa nasledovne:

PRIORITA 1: rozvoj infraštruktúry pre realizáciu EVVO v TSK

Špecifický cieľ: funkčná sieť spolupracujúcich inštitúcií, poskytujúcich programové, informačné a metodické služby všetkým cieľovým skupinám

V roku 2023 sme aktualizovali zoznam koordinátorov EVVO za účelom organizovania súboru stretnutí s koordinátormi EVVO vo všetkých okresoch TSK. Potreba zrealizovať takého stretnutia vyplynula zo zrealizovaného výskumu na školách, ktorý bol realizovaný združením Centrum environmentálnych aktivít (CEA) Trenčín. Stretnutia s koordinátormi EVVO v TSK prebehli v každom okrese kraja v mesiacoch marec až máj 2023. Hlavným cieľom stretnutí bolo zisťovanie potrieb pedagógov a koordinátorov EVVO na základných i stredných školách. Zo stretnutí vyplynula potreba zabezpečenia rôznych typov vzdelávaní, podpora škôl s didaktickými a metodickými pomôckami a potreba dostávať aktuálne informácie v oblasti EVVO. Súčasťou stretnutí bolo aj doplnenie výskumu o rozhovory s fokusovými skupinami študentov. Stretnutia s koordinátormi EVVO boli základom pre nastavenie ďalšej spolupráce a impulzom k zabezpečeniu potrieb pre školy v TSK oblasti EVVO.

Po stretnutiach sme skoncipovali potreby našich pedagógov do formy dotazníka. Tento dotazník sme vyhodnotili a spolu so správou o výskume nám tvorili podklad na prijatie ďalších krokov a naplánovanie ďalších aktivít.

Jedným z výstupov týchto stretnutí je aj mailová konferencia účastníkov, kde sa pravidelne vymieňajú súhrnné informácie EVVO, ktoré sú relevantné pre aktérov v našom kraji. TSK vydáva pravidelne novinky EVVO, ktoré sú na mesačnej báze zasielané všetkým základným a stredným školám v kraji.

Aj v roku 2023 pokračovala aktívna spolupráca s Národným inštitútom vzdelávania a mládeže Trenčín za účelom akreditácie vzdelávacích programov. Inovačný akreditovaný program prebehol v niekoľkých turnusoch v roku 2023. Program prebehol pod odborným vedením CEA Trenčín pod názvom „Environmentálna výchova v 21. storočí“.

V roku 2023 sme aktívne spolupracovali s niektorými členmi POP tímu na špecifických úlohách, vrátane tvorby špecializovanej príručky pre pedagógov s konkrétnymi ukázkami EVVO nástrojov, metodík a informačných kanálov k jednotlivým témam. Vytvoril sa tak pracovný dokument „Inšpiračka EVVO“, ktorý bude dokončený v roku 2024. Priebežne sa členovia POP tímu podieľali na napínaní krajskej ekoporadne i ekomapy a odborným poradenstvom pomáhali pri realizácii rôznych osvetových aktivít, ktoré Zelená župa organizovala (napr. Deň zeme, Európsky týždeň mobility, Deň lesov a Svetový deň čistého ovzdušia).

Pri našich aktivitách najviac spolupracujeme so školami, enviro-výchovnými organizáciami a združeniami. Školy sa aktívne zapájajú do osvetových aktivít organizovaných napríklad pri príležitosti Dňa Zeme alebo Európskeho týždňa mobility. Pravidelne školám propagujeme vzdelávaciu platformu EWOBBOX, na ktorej vznikú sa TSK aktívne podieľal. Platforma sústreďuje na jednom mieste všetky aktuálne informácie z oblasti EVVO vrátane ponúk na vzdelávanie, informačné semináre a materiály pre aktivity EVVO. V sieti EWOBBOX sú zastúpené rôzne organizácie vrátane poskytovateľov EVVO, odborných a vzdelávacích inštitúcií a pedagógov. Kancelária EVVO pripravuje newsletter s novinkami EVVO, ktorý zasielame koordinátorom EVVO na základných a stredných školách každý mesiac.

Hlavným komunikačným nástrojom pri našich aktivitách a spolupráci s ostatnými inštitúciami je web a e-mail. Priebežne aktualizujeme informácie o EVVO aktivitách na stránke TSK v rámci projektu Zelená župa. Aktualizujeme a dopĺňame dva ekoporadenské nástroje: Krajská ekomapa TSK a Ekoporadňa TSK. Tieto informačné nástroje využíva nielen široká verejnosť, ale aj odborné a vzdelávacie inštitúcie. Preto ich neustále propagujeme. Počas roka sme naše ekoporadenské nástroje a aktivity Zelené Župy prezentovali na pracovných stretnutiach samosprávnych krajov, pracovných stretnutiach Slovenskej Agentúry životného prostredia a na Festivale environmentálnych výučbových programov ŠIŠKA. Všetci aktéri EVVO v SR túto iniciatívu vyzdvihli a považujú ju za príklad dobrej praxe. Ekoporadňa prebehla aktualizáciou a vylepšením aj po stretnutí s odborníkmi z Inštitútu Veronica v Brne, ktorí nám poskytli rady a metodologickú podporu.

V rámci podpory ekocentier a ostatných poskytovateľov EVVO na území TSK sme vytvorili nástroj finančnej podpory. V rámci existujúcej grantovej schémy Zelené oči pribudla Oblasť podpory C, ktorá bude podporovať programy environmentálnej

výchovy, vzdelávania a osvetu (EVVO) v Trenčianskom kraji. Oprávnený žiadateľ v rámci tejto oblasti podpory musí mať v predmete činnosti uvedenú environmentálnu výchovu, vzdelávanie alebo osvetu (prípadne ekvivalent) ako svoju hlavnú činnosť, sídlo a pôsobiť na území Trenčianskeho kraja, verejne dostupnú ponuku EVVO programov a musí preukázať kvalifikačné predpoklady pracovníkov EVVO. O určení výšky grantu v tejto oblasti bude rozhodovať počet osôb, ktoré absolvujú environmentálny vzdelávací program žiadateľa počas jedného kalendárneho roka. Zároveň sme v roku 2023 zmapovali všetkých poskytovateľov EVVO služieb v kraji. TSK je aj členom pracovnej skupiny Ministerstva životného prostredia SR, úlohou ktorej je nastaviť proces certifikácie pre ekocentra a ostatných poskytovateľov EVVO služieb na Slovensku. V roku 2023 sa sfinalizovali podmienky a kritériá certifikácie, na ktorých vypracovaní sa TSK aktívne podieľal. V roku 2024 bude spustená pilotná certifikácia.

PRIORITA 2: podpora ľudských zdrojov pre realizáciu EVVO

Špecifický cieľ 1: funkčný systém environmentálneho vzdelávania pedagogických aj nepedagogických zamestnancov škôl, školských a osvetových zariadení, s nastavenými evaluačnými mechanizmami na reflexiu, vyhodnocovanie programov a aktivít

Špecifický cieľ 2: funkčný systém environmentálneho vzdelávania zamestnancov TSK, verejnej správy a podnikateľského sektoru s nastavenými hodnotiacimi mechanizmami na reflexiu, vyhodnocovanie programov a aktivít

Prebehli akreditované vzdelávania v dvoch cykloch. Zozbierali sme potreby pedagógov na základe výskumu a stretnutí s koordinátormi EVVO vo všetkých okresoch TSK. Tieto potreby tvorili obsah projektu, ktorý sme predložili na Environmentálny fond v auguste 2023. Projekt bol schválený a bude realizovaný v roku 2024. Realizáciou projektu zabezpečíme školám v kraji materiálové a metodické vybavenie. Pedagógovia získajú akreditované vzdelanie od renomovaných lektorov, s ktorými sme v roku 2023 nadviazali spoluprácu. Súčasťou vzdelávania budú aj zážitkové kurzy a distribúcia EVVO pomôcok, pričom učitelia na jednotlivých školách budú po realizácii týchto aktivít vzdelávať deti a študentov už s novými pomôckami a zručnosťami.

V roku 2023 sme pripomienkovali ISO normu - ISO 26000 o spoločenskej zodpovednosti, kde sme zakomponovali aj environmentálne aspekty a opatrenia, ktoré máme na úrovni kraja, v budove TSK i ako inšpiráciu pre zriaďovateľské organizácie.

PRIORITA 3: rozvoj informačnej a metodickej podpory pre realizáciu EVVO

Špecifický cieľ: existencia informačného zázemia pre efektívny výkon EVVO v kraji

Vznikla pracovná skupina v zložení: kancelárie EVVO TSK, EVVO tím TSK, POP tím, ktorá má rozdiskutované mapovanie tém a indikátorov, za účelom ich zberu a zverejnenia relevantných a komplexných informácií o stave životného prostredia v kraji. Na túto tému prebehli rokovania so SHMU, SAŽP a inými relevantnými subjektmi, ktoré zhromažďujú a vyhodnocujú dáta v oblasti životného prostredia.

Spolupráca sa prehĺbila najmä pri téme monitorovania ovzdušia a v roku 2023 sme sa zúčastnili aj konferencie, kde sme opätovne požadovali súlad a prístup k dátam, vrátane interpretačných kľúčov. V ekomape ako aj na stránke projektu LIFE IP však máme komplexné informácie k stavu kvality ovzdušia v kraji, nakoľko TSK má na úrade manažérku kvality ovzdušia. V rámci kvality ovzdušia TSK organizuje prostredníctvom manažérky ovzdušia enviro-výchovné aktivity v celom TSK.

Jednou z kľúčových úloh v rámci tejto priority je využívanie platformy EWOBEX platformy na sústreďovanie informácií ohľadom environmentálnej výchovy, vrátane metodických pomôcok a programov EVVO. TSK sa od roku 2019 aktívne podieľal na vytvorení vzdelávacej platformy EWOBEX (www.ewobox.sk). Platforma EWOBEX sústreďuje na jednom mieste komplexné materiály týkajúce sa problematiky environmentálneho vzdelávania v rámci celej SR. Prevádzkovateľom tejto platformy je SAŽP – Slovenská Agentúra Životného prostredia. TSK je stále aktívnym členom pracovnej skupiny, ktorá ewobox vytvorila a následne pracuje na jeho prevádzkovaní. Metodické a iné materiály z tejto platformy propagujeme a šírimo aj za pomoci noviniek EVVO TSK - newsletterov, ktoré zasielame koordinátorom EVVO v TSK aj v roku 2023 na mesačnej báze. EVVO podujatia, workshopy realizované TSK propagujeme aj spolupráci s oddelením komunikácie a medzinárodných vzťahov TSK na webstránke TSK a sociálnych sieťach.

PRIORITA 4: vytvorenie systému financovania EVVO aktivít v kraji

Špecifický cieľ: vytvorený stabilný nástroj na účelné, hospodárne a transparentné financovanie rozvoja EVVO infraštruktúry, rozvoja programov a stabilnej podpory aktivít na základe záujmu škôl a iných cieľových skupín

Trenčiansky samosprávny kraj realizuje od roku 2016 grantový program Zelené oči, ktorý podporuje environmentálne projekty v kraji. Záujem zo strany žiadateľov o poskytnutie environmentálnej dotácie je každoročne veľmi veľký a poskytuje finančnú podporu aj na rozvoj EVVO aktivít a infraštruktúry pre školy a samosprávy v rámci celého kraja. V roku 2023 sme rozšírili grantovú schému o možnosť podpory environmentálnych programov - podpora programov EVVO. Táto schéma zahŕňa projekty na priamu podporu realizácie programov EVVO v Trenčianskom kraji a oprávnení žiadateľa budú môcť žiadať o grant v rámci tejto oblasti od roku 2024.

SUMÁR

Súhrnne možno skonštatovať, že všetky realizované aktivity v roku 2023 prispeli k napíňaniu cieľov KK EVVO. V roku 2024 budeme plynulo pokračovať v našich EVVO aktivitách. Budeme realizovať schválený projekt z Environmentálneho fondu pod názvom „Vzdelávanie pre ENV koordinátorov a pedagógov v TSK v oblasti environmentálnej výchovy“. Projekt je zameraný na obstaranie didaktických pomôcok pre ZŠ a SŠ v kraji, ako aj súbor zážitkových vzdelávacích kurzov, exkurzií a ukážok príkladov dobrej praxe v oblasti environmentálnej výchovy. Pomôcky a metodické materiály budú zabezpečené pre viac ako 140 škôl, akreditované vzdelávanie bude

môcť bezplatne absolvovať 150 pedagógov a 15 škôl bude mať možnosť zažiť priamo na vlastnej škole 5 hodinový zážitkový kurz. V rámci projektu podporeného Environmentálnym fondom, budú mať pedagógovia možnosť zažiť aj 4 zážitkové exkurzie v chránených územiach TSK.

Plánujeme ďalej pravidelne aktualizovať a dopĺňať krajskú ekomapu a ekoporadňu, pokračovať bude akreditované vzdelávanie učiteľov v spolupráci s Národným inštitútom vzdelávania a mládeže Trenčín, organizovať rôzne osvetové aktivity pre verejnosť a pokračovať bude aj pravidelný informačný servis pre školy a pedagógov. Všetky plánované aktivity budú v súlade s aktualizovaným Akčným plánom Krajskej koncepcie environmentálnej výchovy, vzdelávania a osvetu v Trenčianskom kraji na roky 2024 – 2026, ktorý tvorí prílohu tejto Súhrnnej správy.

Príloha č. 1. Akčný plán Krajskej koncepcie environmentálnej výchovy, vzdelávania a osvetu v Trenčianskom kraji na roky 2024 – 2026

Vypracovala:

Mgr. Martina Kedrová

Manažérka prípravy a implementácie projektov v oblasti environmentálnej výchovy

dňa: 26.02.2024